

Alte forme ale timpului trecut

Perfectul simplu

Apare astăzi în vorbirea curentă doar ca regionalism (mai ales în Oltenia). Arată acțiuni terminate recent. ^{tájssó}

a asculta	a bea	a spune	a citi	a coborî
ascultăi	băui	spusei	citi	coborâi
ascultăși	băuși	spuseși	citi	coborâși
ascultă	bău	spuse	citi	coborî
ascultărăm	băurăm	spuserăm	citi	coborărăm
ascultărați	băurăți	spuserăți	citi	coborărăți
ascultăra	băura	spuseră	citi	coborăra

Cum se conjugă verbele la perfectul simplu?

- Se ia forma de participiu: ascultat, băut, citit, coborât

se taie terminația "-t"

spus, mers + terminația "-e"

spuse, merse

- am obținut rădăcinile: asculta-, bău-, spus-, citi-, coborâ-
- adăugăm terminațiile: -i, -și, φ, -răm, -rați, -ra

la persoana a treia nu se adaugă nicio terminație, dar la verbele de conjugarea I, apare forma cu "-ă" final.

Atenție!

Ea ascultă muzică.

↳ timpul prezent

! - accent

Ea își bău cafeaua și ascultă știrile.

↳ timpul perfect simplu

A hangszó külön-
börteti meg a
jelen időtől.

Mai-mult-ca-perfectul

Arată o acțiune trecută și terminată înaintea altei acțiuni trecute.

<u>a asculta</u>	<u>a bea</u>	<u>a spune</u>	<u>a citi</u>	<u>a coborî</u>
ascultasem	băusem	spusesem	citisem	coborâsem
ascultaseși	băuseși	spuseseși	citiseși	coborâseși
ascultaseϕ	băuseϕ	spuseseϕ	citiseϕ	coborâseϕ
ascultaserăm	băuserăm	spuseserăm	citiserăm	coborâserăm
ascultaserăți	băuserăți	spuseserăți	citiserăți	coborâserăți
ascultaseră	băuseră	spuseseră	citiseră	coborâseră

Conjugarea verbelor la mai-mult-ca-perfect :

- rădăcina se ia de la forma de participiu : ascultat, băut, citit, coborât
spus + e, mers + e

- se adaugă sufixul "-se-"

- se adaugă terminațiile : -m, -și, ϕ, -răm, -răți, -ră

Exercițiu : pag. 5 / 1, 2, 3, 4, 5, 6 pag. 53 / 8, 9, 10

pag. 74 / 5, 6, 10, pag. 77 / 1, 2, 4, 5 Test flash / 1, 2, 3

Exersează

1 Grupează, în caiet, verbele date, aflate la modul indicativ, conform tabelului.

- aflaseră • făcurăm • începuseși • întrebau • ai înțeles • observasem • prinseserăți • simții • ați stat • știați • am urât • vedeți

Imperfect	Perfect compus	Perfect simplu	Mai-mult-ca-perfect

2 Taie intrusul din seriile de mai jos.

- am lăsat • putuși • rupea • stătuserăți • zăresc
- credeam • mutase • a venit • voiau • vujește
- așteptaserăm • au ieșit • ați încărcat • lasă • pictam

3 Indică timpul verbelor de mai jos, aflate la modul indicativ.

- a bătut _____
- ați crescut _____
- dezvoltase _____
- dispăreați _____
- făcuserăți _____
- împinseși _____
- au oprit _____
- privea _____
- ridicaserăm _____
- văzurăți _____

4 Subliniază verbele la modul indicativ, timpul imperfect, din seria de mai jos.

- arătai • aveai • culegeau • cunoașteți • începui • întâlnea • luara • putea
- rezervai • scriam • soseai • spuneam • văzusem • veniși

5 Transcrie, în caiet, textul de mai jos, subliniind verbele la perfect compus și, apoi, trece-le la perfectul simplu.

Câinele l-a privit uimit și a înaintat cu grijă. Băiatul i-a întins o bucată de carne și a făcut doi pași înapoi. A așteptat până câinele a îndrăznit să se apropie. Când a început să mănânce l-a mângâiat ușor și așa au înfiripat o prietenie strânsă.

6 Încercuiește litera corespunzătoare seriei care conține numai verbe la timpul mai-mult-ca-perfect.

- atinsese • așezaserăm • înțepasem • rămase • șterseserăți
- dormisem • înscriseserăm • însemnaserăți • trimiseseră • umblași
- fugiserăm • găsiseseși • luaserăți • plânsese • uitaseră

7 Colorează cu roșu desinența, cu albastru sufixul de mai-mult-ca-perfect și cu verde sufixul de perfect simplu la verbele de mai jos, aflate la modul indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect.

C	O	L	O	R	A	S	E	R	Ă	D	E	S	E	N	A	S	E		
M	E	R	S	E	S	E	M	P	Ă	R	U	S	E	Ș	I				
P	R	I	V	I	S	E	R	Ă	M	V	Â	R	Â	S	E	R	Ă	Ț	I

3 Trece verbele de mai jos la persoana III-a, numărul plural, la modul perfect compus.

- așteptaserăți _____
- cumpăraserăți _____
- dăduserăți _____

3 Scrie, în tabel, forma cerută.

Persoana I, singular
Persoana a III-a, singular

3 Completează textul cu verbele din tabel, la timpul cerut.

„Gabriel (a avea, imperfect) _____, a ieșit (a ieși, imperfect) _____ și a se _____ ase _____.”

tata îl (a aduce, mai-mult-ca-perfect) _____ copilul (a reprezenta, mai-mult-ca-perfect) _____ (a deveni, perfect compus) _____ cauza unei disproporții.

3 Analizează verbele la modul indicativ.

a. „Într-o zi o așteptam _____ ceput ploaia. [...] Când a început să plouă, m-am ridicat deasupra capului obiectului.”

b. „Mai văzuse astfel de lucruri care îndeplinește trei condiții: să nu se rădă, vru să ignore dreptul său și să nu aibă un vânt nevăzut.”

„așteptam“ – verb prezent perfect singular,

Test flash

1 Indică timpul verbelor din seria de mai jos.

- am amintit _____

2 Subliniază cu o linie verde desinența și cu o linie albastru sufixul de mai-mult-ca-perfect.

- așezase • priviserăm

3 Analizează verbele din seria de mai jos, scriind în Stătea în fața calculatorului și în fața calculatorului odată.

☐ Trece verbele de mai jos la modul indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect, persoana a III-a, numărul plural, la numărul singular, fără a schimba modul, timpul și persoana.

- așteptaserăți _____
- inspectaserăți _____
- cumpăraserăți _____
- intraserăți _____
- dăduserăți _____
- vruseserăți _____

elului.

• prinsese

☐ Scrie, în tabel, forma de indicativ, perfect simplu, de la verbele date.

-ca-perfect

	a citi	a oferi	a privi	a sfii
Persoana I, singular				
Persoana a III-a, singular				

☐ Completează textul de mai jos cu verbele dintre paranteze la modul indicativ și la timpul cerut.

„Gabriel (*a avea*, imperfect) _____ patru ani și din corpul lui mititel (*a ieși*, imperfect) _____ o voce groasă. M- (*a izbi*, perfect compus) _____ asemănarea lui cu Tomi, câinele mic și cu labele groase pe care tata îl (*a aduce*, mai-mult-ca-perfect) _____ într-o primăvară. Câinele și copilul (*a reprezenta*, imperfect) _____ o combinație stranie. Amândoi (*a deveni*, perfect compus) _____ prieteni simpatici și caraghioși din cauza unei disproporții.“

Adrian Oprescu – Tomi. O poveste

☐ Analizează verbele la modul indicativ din textele date, după modelul de mai jos.

i jos.

• putea

a. „Într-o zi o așteptam pe bunica plecată cu treburi pe la oraș, când deodată a început ploaia. [...] Când am văzut-o, am împietrit de spaimă: în mână ținea deschis deasupra capului obiectul *acela* negru pe care îl visasem.“

George Ardeleanu – Spaima de umbrelă

us și, apo

b. „Mai văzuse astfel de obiecte. Deși avea acasă bagheta lui Harry Potter și inelul care îndeplinește trei dorințe și gândindu-se la dezamăgirea pe care i-o produsese-ră, vru să ignore dreptunghiul roșu, în care pâlâia o pelerină cu gluga umflată de un vânt nevăzut.“

Doina Ruști – O zi cu tanti Viki

la timpul

„așteptam“ – verb predicativ, modul indicativ, timpul imperfect, persoana I, numărul singular, funcția sintactică de predicat verbal

Test flash

fect și ca
tiv, timpul

1. Indică timpul verbelor la modul indicativ de mai jos.

3 puncte

• am amintit _____ • ai descoperit _____ • începeau _____

2. Subliniază cu o linie verbele la timpul perfect simplu și cu două linii verbele la timpul mai-mult-ca-perfect.

3 puncte

• așezase • priviserăm • putui • răspuse • scoseși • veniserăți

3. Analizează verbele din fraza de mai jos, indicând și funcția lor sintactică.

3 puncte

Stătea în fața calculatorului și deodată a explodat un zgomet pe care nu-l mai auzise niciodată.

Trecutul arată desfășurarea acțiunii înainte de momentul vorbirii. Are patru forme la modul indicativ:

- imperfectul;
- perfectul compus;
- perfectul simplu;
- mai-mult-ca-perfectul.

ex. 5, 6, 7

Imperfectul arată o acțiune trecută care se desfășoară în același timp cu o altă acțiune trecută, indicând durata.

Sufixele de imperfect sunt *-a-* și *-ea-*.

ex. 8

Perfectul compus arată o acțiune terminată în momentul vorbirii. Este alcătuit din verbul auxiliar *a avea* + participiul verbului de conjugat.

ex. 9

Perfectul simplu arată, în limba literară, o acțiune trecută și terminată în momentul vorbirii, fiind timpul povestirii la persoana a III-a, apărând numai ca timp narativ, ficțional. În limba actuală, este o formă învechită. În vorbirea curentă apare astăzi doar ca regionalism (mai ales în Oltenia), având în această situație o altă valoare (arată acțiuni terminate recent). Sufixele de perfect simplu sunt: *-a-*, *-u-*, *-se-*, *-i-*, *-â-*.

ex. 10, 11

Mai-mult-ca-perfectul arată o acțiune trecută și terminată înaintea altei acțiuni trecute. Sufixul de mai-mult-ca-perfect este *-se-*, acesta urmând sufixului de perfect simplu.

ex. 12

Timpurile verbale

3 Care mod are toate timpurile verbale?

4 Colorează cu roșu desinențele și cu albastru sufixele de prezent din verbele de mai jos.

A F L U D E S E N E A Z Ă

M E R G I O F E R I Ţ I

P L E C Ă M P L E C T Ă R Ă S C

V E D E Ţ I V O R B E Ş T E

5 Subliniază cu o linie verbele la modul indicativ, timpul imperfect și cu două linii verbele la modul indicativ, timpul perfect compus din fragmentul de mai jos.

„A trecut de poștă și a luat-o pe cealaltă latură a complexului. Aici, chiar după colț, era ceasornicăria. Acum, inimă îi bubuia mult mai tare decât când intrase în frizerie. A împins ușa cu putere și aproape că s-a prăvălit înăuntru.”

Veronica D. Niculescu – *Timbru*

6 Încercuiește verbul la modul indicativ, timpul mai-mult-ca-perfect din textul de la exercițiul anterior.

7 Care timp al trecutului la modul indicativ lipsește din textul de la exercițiul 5?

8 Colorează, la verbele de mai jos, cu roșu desinențele și cu albastru sufixele de imperfect.

M E R G E A I O F E R E A

P L E C A M T Ă R A U

V E D E A Ţ I V O R B E A M

9 Notează din ce este alcătuită forma verbului la timpul perfect compus al modului indicativ.

← am desenat →

10 Subliniază verbele la modul indicativ, timpul perfect simplu din fragmentul dat.

„Ștefan făcu doi pași și văzu petele câinilor. [...] Se opri. Câinii se ridicară și porniră spre mogaș-deața de la marginea lanului de porumb. Ștefan se întoarse și intră din nou în jungla uscată, se uită în urmă: câinii veneau în viteză spre el. Acceleră disperat.”

Bogdan Răileanu – *Teoria apropiării*

Exersezi

Precizează modul verbelor din textul de mai jos.

– Gura! Coboară, că vin la tine!

Gore nu se clinti. Știa că un om mare nu putea să ajungă la el, în vârful răsfirat al dudului. Urcase acolo când îl auzise pe al bătrân că o să taie dudul după ce va veni de la prășit.

– Coboară! I-a îmbiat taică-su cu voce mai blândă.

Gore n-a răspuns și tatăl a intrat în casă. Înțelesese că nu l-ar pedepsi de când lua în fiecare an premiul întâi. Îl lăsa chiar să citească și n-avea domnișoara învățătoare cărți să-i dea cât ar fi citit el.“

După Florin Bican – *Pădurea vie*

Menționează timpul verbelor la modurile indicativ, conjunctiv și condițional-optativ.

Indică valoarea temporală a prezentului din enunțurile de mai jos.

a. Toamna, plouă mereu. b. Luna viitoare, particip la olimpiada de română. c. Marea Unire s-a realizat în 1918. d. „Apa trece, pietrele rămân.“ e. Intri în casă imediat! f. Muzeul se deschide la ora zece.

Încercuiește litera corespunzătoare enunțurilor care au numai verbe la indicativ, timp perfect simplu.

a. Când se bucură, câinele meu dă din coadă. b. Dinu adună cioburile, le aruncă la coșul de gunoi și închise ușa dulapului. c. Ascultă cu atenție CD-ul și apoi îl puse în servietă. d. Pleacă și nu privește înapoi.

Trece la forma negativă verbele la modul imperativ din exemplele date.

a. Vino în casă!

b. Fii reținut, cum ai fost și ora trecută!

c. Fă gălăgie!

d. Zi unde am rămas cu lectura!

Analizează, după modelul dat, verbele din textul de mai jos.

„Si Maia a schimbat iute subiectul, cu unul mai vesel și mai potrivit firii ei și vârstei mele, de parcă ar fi vrut să șteargă tot ce-mi spusese.

Șoamă că primii ani ai vieții tata îi petrecuse într-o căscioară cu grădină și mult timp n-am înțeles ce legătură avea familia tatălui meu cu Aro-ul, apoi m-am lămurit. După inaugurarea hotelului, în 1939, bunicul meu devenise director al restaurantului.“

Ioana Pârvulescu – *Inocenții*

„a schimbat“ – verb predicativ, modul indicativ, timpul perfect compus, persoana a III-a, numărul singular, funcția sintactică de predicat verbal

Test flash

Indică modul verbelor din enunțurile date.

3 p.

• Aș citi articolul, dar vreau să merg mai întâi la joacă. • Nu sta degeaba! • Ai văzut desenul ăsta?

• Am dori o plăcintă.

Precizează la ce timp sunt verbele la modul indicativ din enunțurile de mai jos.

3 p.

• Am ascultat muzică, după ce obosiserăm de atâta alergătură. • O sun pe bunica, fiindcă săptămâna viitoare o să-i facem o scurtă vizită. • Era o ceață deasă, dar el zări o siluetă în curte.

Subliniază forma corectă.

3 p.

• Căutam în sertar și găsi/găsii un carnet vechi. • Nu fă/face murdărie! • Mi-ar place/plăcea un măr.

Din oficiu: 1 p.